

המעמד העשירי בית סוהר קיבוצי

משך עשרה ימים אפפה דומיה כבדה את כפרי ערב אלירשמי בגבול הלבנון, שעה שכוחות משטרה ומכס הטילו עליהם מצור כדי להתחרים כמויות של טבק שגודלו על אדמתם. כשהוסר המצור פרצה קריאה גדולה בקרב הערבים ומעל עמודי על המשמר: אנשי המכס התעללו, כביכול, בגברים וב נשים, היו נסיונות של אונס, עינויים ומכות. צלילים אלה שימשו מוסיקת-רקע לדיונים בחוגי הממשלה על עתיד המיעוט הערבי. יותר ויותר נתגבשה הדעה שיש לצמצם את אזור המימשל הצבאי, לקיימו רק בכמה מן השטחים המאוכלסים ע"י הערבים. במלחמת הבחירות לכנסת השנייה, כאשר

המעמד השני רק עבודה...

משך דורות ידע כל ילד יהודי בהודו כי עבודה גופנית היא דבר בווי, היא רק לבני הכחות הנחותות. כאשר עלו יהודי הודו ליש ראל לא היה שום דבר שיבדיל אותם בהשקפותיהם משאר תושבי הודו בשטח זה. עד אז עסקו בעיקר במסחר או בפקידות ממשלתיות. המעבר למציאות הישראלית היה קשה ביותר — פשוט לא הבינו כיצד יכול משהו לדרוש מהם כי ישפילו את עצמם בעבודה גופנית. המסודות ראו בהודים עדה מיוחדת אשר יש להשקיע בה טיפול ומאמץ יתר. כך למי של ביקשו ממחלקת העבודות הציבוריות ב בארשבע כי תשתדל למצוא עבודות מיוחדות

מפ"ם טענו, בצדק, שצדין אין כל הוכחה להשערה מסוג זה, הרי לא יכלו גם הם להתעלם, בנסתר, מן העובדה כי הדבר אינו מן הנמנע. אף כי מפ"ם היא המפלגה העיקרית המגייסת אהדה לברית-המועצות במדינה, הרי היא מפלגה ציונית, ובתור שכזאת חשודה מראש בטיטואיזם בעיני כל קומוניסט אדוק. יתר-על-כן, עצם קיומה של מפ"ם, כתנועה ציונית-קומוניסטית, מהווה מכשול רציני בדרך כה של מק"י. המפלגה הקומוניסטית הרשמית, שותפתה של המפלגה הקומוניסטית הציכוס-לובקית בקומאינפורם.

דבר אחד ברור לחלוטין, והוא המסביר את עמדתה הנבוכה של מפ"ם בעניין זה: אם אמנם יתברר כי מדובר אורן נאסר ויועמד לדין ע"י ממשלה דמוקרטית-עממית, יהיה פרוש הדבר מכת-מות למפ"ם בארץ. פירושו יהיה הודעה סובייטית שכל אוהדיה חייבים להצטרף לשורות המפלגה המוכרת על ידה, הומנה לפירוד בין שני פלגי מפ"ם המנוגדים ביחסם לברית-המועצות. קשה להניח שאחרי מכה כזאת יהיה עוד מצע משותף לאנשים כישראל גלילי ויגאל אלון מצד אחד ומשה סנה מצד שני. איומי הפירוד הגלויים כמעט שהושמעו השבוע מצד חלק אחד של הסיעה לאחדות העבודה עשויים לשמש מבוא למה פכה פנימית כזאת.

המשק

ההובי של הפרופסור

אוסטרליה, מרכז ייצור הצמר העולמי, נא לצת לייבא אריגי צמר מחו"ל. הסיבה: חור סר חרושת טכסטיל באוסטרליה. ישראל, בע"ל תעשיית טכסטיל מפותחת, ענייה במוצרי צמר. הסיבה: חוסר חומרי גלם. אפשר היה להביא צמר מאוסטרליה ולשלוח תמורתו מוצרים מוכנים, אולם המרחק הרב מייקר את הוצאות ההובלה במידה כזאת שסחר-חליפין זה לא היה משתלם.

פתרון של הפרופסור האוסטרלי א. גולד-ברג: גידול כבשים בישראל, הודומה בתנאי האקלים לאוסטרליה. לרשותו של הפרופסור הוצמדו 4000 דונם לפיתוח שדות מרעה עבור כבשיו. שיבאים ארצה בדרך ה"אור" מאוסטרליה. לפי תכניתו של הפרופסור יהיה אפשר לספק צמר מתוצרת הארץ לכל התעשייה תוך תקופה קצרה ולהבטיח שליש ק"ג בשר כבש לנפש לשבוע.

ההובי של הפרופסור עורר לא רק את התעניינות משרד החקלאות אלא חישלם גם את תעשיית הצמר. מכונות משוכללות וחדישות ביותר הובאו ארצה במסגרת המלחמה האמריקאית והן עמדו משותקות כיוון שהממ"ש של סברה כי מוצרי צמר עבור האוכלוסיה המקומית הן בגודל מותרות, הורתה ליצרנים לייצר לשם יצוא בלבד. היצרנים קבעו כי יצאו ללא מכירה בשוק המקומי אינו משתלם והתוצאה (עד למימוש תכנית הפרופסור) ארבע חמישיות מהמכונות משותקות ומאות פועלים מובטלים.

* ב-1948 היו בארץ כמיליון וחצי כבשים. עם יציאת הערבים נותרו בה 100 אלף כבשים בלבד (מהם: 30 אלף בידו יהודים).

העם

אהדה לאוקופנט הור

היה זה כאילו רצו שבעה ימים אלה להודו כיר לכן הארץ את זרכו בשבע השנים האחרונות.

למחצית אוכלוסי המדינה לא אמרה הידיעה על מותו של המלך ג'ורג' ולא כלום. בעיני העולים החדשים, בני אסיה, אפריקה ואירופה, היה מושל של מדינה זרה, דומה לתריסר מושלים אחרים. אולם בעיני האנשים שגדלו בארץ היה, בכל זאת, יותר — אדם שביום הולדתו שבת הלימודים בבתי-הספר, שהימונו הושמע בכל הודמונות חגיגית, ש"בצבאו שירתו כמה רבבות צעירים ישראלים. ההגבה האינסטינקטיבית הראשונה על מותו הוכיחה מה רבה הדרך הנפשית שעבר אורח המדינה בארבע שנים אלה: האדם ש"סימל פעם את "האוקופנט הור" זכה עתה לאהדה אנושית פשוטה, חסרת תסביכים.

אם הוכיח מותו של המלך את העבר, ה"נראה כה רחוק, הרי בא סוף השבוע להודו כיר את המציאות החדשה הממשלה על מדיניות הכלכלית החדשה, שנועדה לשים קץ לבהלה שנמשכה שלושה שבועות, באה ל"הזכיר לאורח המדינה את המחיר ששילם עבור הזכות לאבל על המלך הבריטי כעל מלך זר, במקום לאבל עליו כעל מלך ארץ-ישראל.

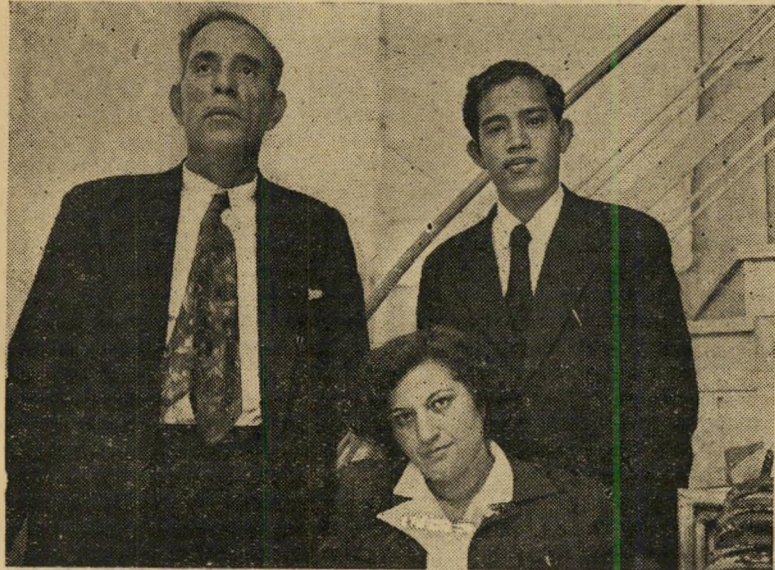
תעלומות

ניחוש עם פגם

הצלילים סביב לתעלומת היעלמו של מרדכי אורן, שליח מפ"ם לקונגרס האיגודים הנקצו"עיים בברלין שנשט לפראג, התייבש שם בציריך וישראל נעלם מאן מבלי להשאיר אחריו עקבות. גברו, לא נשאר כמעט ספק כי מרדכי אורן נאסר ע"י שלטונות הדימוקטיה העממית. הוכחה לכך כי דעה זו שררה גם בקרב מפ"ם התבטאה בהתנהגות: היא ניסתה בכל צורה לצמצם את העניין הציבורי בגורלו של חברו אף סירבה למסור את ה"ה"ל"י פירוסם.

בהעדר כל ידיעה ממשלתית פתחו כמעט כל התונים במירוץ של ניחושים דמיוניים. על כולם עלה גירסלם פוטס האנטי-מפ"מי וה"אנטי-סובייטי, שפיתח במאמר ראשי השערה ארוכה והגיונית, שהיה בה רק פגם אחד: לא היה לה אף עובדה אחת להסתמך עליה.

סבר גירסלם פוטס: אורן נאסר לפי פקודת סובייטית, כדי להפכו לעד הקטיגוריה ב"משפט נגד רודולף סלנסקי, המנהיג הקומורניסטי הציכוסלובקי שנאסר לא מכבר. כידוע מכרה ציכוסלובקיה נשק למדינת ישראל בימי מלחמת העצמאות, שעה שסלנסקי היה ה"מ"מ המרכזית בממשלה. אמנם נמכר נשק זה ת"מ-ולאריים אמריקאיים טובים, ומלא תפקיד חשוב בהרחקת ההשפעה הבריטית על המזרח התיכון. אולם כיום לא יקשה לקטיגור קומוניסטי להאשים את סלנסקי בהשתחבחות במזימה ציונית-אימפריאליסטית-דיאקצונית, ביחוד בעזרת ידידים של אורחים ישראלים. מכשור בדרך מק"י. אף כי אנשי

קייטי ואברהם ששון (עם בן אחיו)

רק העבודה...

ערביי מפא"י עמדו באש הצולבת של ערביי כל שאר המפלגות, נוכחו לדעת כי מבחינה נפשית אין להם אפשרות לעמוד בתחרות אם לא יצטרפו למקהלה הדורשת את ביטול הממשל. כשהפכו ערבים מפא"ייים אלה-לשון מאוניים בכנסת, שררה לזמן מה הדעה ש"ישנו, תמורת תמיכתם החיונית בממשלה, את ביטול הממשל. אולם חיש מהר נתברר כי ח"כים ערביים אלה אינם אישים תקינים ביותר, מסתפקים ביש — כסאותיהם בכנסת בתוספת ההשפעה הכרוכה בכך ברחוב ה"ערבי.

רגיש לא רק חומר. מצדדי המימשל הצבאי מסתמכים בעיקר על שתי טענות — הטענה כי המימשל דרוש מבחינה בטחונית והטענה כי המימשל דרוש להגן על הערבים עצמם מפני ניצול היהודים. מאחר שהטענה הראשונה נוגעת רק לכמה מן השטחים, הרי יש משקל רב לשנייה — אין בכוחם של ה"ערבים להתרוצץ בין משרדי הממשלה השונים, כמנהגם של היהודים בערים, ובהיעדר טיפול מרוכז בענייניהם יפלו קרבן קל לבידור ורוקסיה, לסחבת ולכנופיה של ספסרים מצד לים העושים גם כיום כמיטב יכולתם כדי לנצל את מצבם.

אולם נימוק זה אינו שקול, בעיני הערבים עצמם, כנגד העובדה שהמימשל הצבאי ש"ל מהם את חופש התנועה, הופכם לאורחים ממדרגה שניה, תושבים של בית-סוהר קיבוצי. צי. התביעה לחיסולו היא, לגביהם, תביעה יסודית, רגשית, שאינה תלויה בגורמים חומריים.

בתיאוריה יכול היה להיות, כמובן, מוצא פשוט מן המיצר הזה: ביטול המימשל ה"צבאי בתור שכזה, הקמת מנגנון אזרחי של מושלי-מחוז שייכדו בידיהם את תפקידיהם וסמכויותיהם של המשרדים הממשלתיים ה"שונים באזורים הערביים, כפי שהיה קיים בימי המנדט בכל רחבי הארץ. אולם מכיון שמגילת העצמאות מונעת הקמת משטר נפרד לאזרחים הערביים, אין אפשרות זו קיימת — אלא אם כן יוקם מחדש מנגנון המימשל ה"מחוזי גם לגבי היהודים — דבר שאינו אפי שרי שעה ששרי ממשלה בני מפלגות שונות נאבקים על קורטוב של סמכויות. התוצאה: נוכח הלחץ הפוליטי הגובר תצ"ט הממשלה להגביל יותר ויותר את ה"מימשל הצבאי, מבלי ליצור במקומו כל מ"גנן הגיוני אחר.

דו"ת יהודים שבמקום, להקל עליהם את קלי"טתם. אנשי המחלקה עשו את מיטב יכולתם — לעתים גם מפנים משורת הדין — אולם לא היה כאן עניין של מאמץ בלבד: עולי-הודו לא רצו לעבוד עבודה גופנית.

אחרי תלאות רבות תחליטו היהודים כי אין מקומם בעדה אירופית זו הרחוקה כל כך מהשקפותיהם: הם פנו בכתב לשרי ג'וארלאל נהרה, ראש ממשלת הודו, ביקשו ממנו כי יעזור להם לחזור לארץ מוצאם. הדבר עורר התעניינות רבה בארץ, נופח עלידי עתונים בחוץ-לארץ.

הסוכנות ביקשה מהעולים היהודים להמתין מעט, לעשות מאמץ אחרון להסתדר. אולם למרות שעתונים פזוים כבר הודיעו כי ההר"ד יום חזרו בהם מהחלטתם, נגמרה השהות בת החדשים, והעולים היהודים עוד עמדו על תביעתם לחזור. הסוכנות נאותה, קיבלה על עצמה את הסתם לבומביי.

היתה זאת התבוסה הראשונה למבצע קי"ב בגלילות, הפעם הראשונה שקהילה מ"אורגנת דרשה לחזור לגולה. השבוע כינסה קרן היסוד מסיבת עיתונאים בתל-אביב לשם יגיו החוזרים עלידי 128 נציגי 3000 עולי-הודו, הצליחה בכך. לא הצליחה להוכיח ש"העלייה מהודו הוכשרה כדרוש לתנאי הא"ר, שוברי מסורתם.

נציגי העולים סיפרו לעיתונאים הנוכחים על הקשיים שנתקלו בהם, על ההגעים הר"בים אשר בהם חשקה נפשם לנוחיות מולדתם. אולם בפי כל אחד מהם היה סוף אחד: עם רצון טוב ולאחר מאמצים, הצליח להשתבץ בחיי הארץ.

"גילי הוא נגדי," אמר אברהם ששון, אחד העולים אשר על אף 47 שנותיו נראה צעיר לימים וחסון. "רציתי לחזור להודו בגלל העבודה הקשה במכבסת כפר-גלעד," הוא התודה. למרות זאת החליט, יחד עם אשתו קייטי בת ה"ד, לעבור לתל-אביב, לנסות את מזלם במקצועו הישן של אברהם: מומ"ח לעירוב טבק סיגריות.

הוסיף אברהם: "אנחנו אוהבים את הארץ, האנשים בקיבוץ אהודים עלינו מאד וגם האוכל מצויין. רק עבודה..."

* בין השאר — בויכוח מעל עמודי העו"לם הזה (737 ו-739).

"בסמ! את רוצה לקנות חולצה עם נקודות?"